

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος είχε πλέον κριθεί όταν σαν σήμερα πριν από 75 χρόνια Αμερικανοί στρατιώτες έμπαιναν στο στρατόπεδο Νταχάου. Η Αμερικανίδα πολεμική ρεπόρτερ Μάρθα Γκέλχορν, συγκλονισμένη, κατέγραψε τη φρίκη.

Οι στρατιώτες της «Μεραρχίας Ουράνιο Τόξο» της 7ης Στρατιάς των ΗΠΑ προελαύνουν από το Βίρτσμπουργκ προς τον γερμανικό νότο. Το πρωί, στις 29 Απριλίου του 1945, φτάνουν στις κλειστές πύλες ενός στρατοπέδου συγκέντρωσης, κοντά στο Μόναχο, στο Νταχάου. Οι άνδρες της Βέρμαχτ έχουν από καιρό οπισθοχωρήσει, τα SS το έχουν βάλει στα πόδια. Αυτή ήταν η κατάσταση, όταν οι Αμερικανοί στρατιώτες εισέρχονται στο στρατόπεδο και το καταλαμβάνουν.

Στάχτη από καμένη ανθρώπινη σάρκα

Η εικόνα που βλέπουν δεν μπορεί να περιγραφεί με λόγια. Εκατοντάδες πτώματα σε ξύλινα παραπήγματα και ανοιχτά βαγόνια τραίνων, παντού ημιθανείς αποσκελετωμένοι έγκλειστοι με φανερά τα σημάδια του τύφου, ελάχιστοι μόνο μπορούσαν να σταθούν στα πόδια τους. Υπήρχε όμως και μια ομάδα κρατουμένων, κάπως πιο δυνατών, που από τις αρχές Απριλίου είχαν συγκροτήσει μέσα στο χάος των κατάμεστων παραπηγμάτων μια μυστική ομάδα αντίστασης. Και όταν μπήκαν οι Αμερικανοί και έκαναν συστηματικές έρευνες σε κάθε γωνιά του στρατοπέδου, τους δήλωσαν ότι ήταν μέλη της Διεθνούς Επιτροπής Κρατουμένων.

“Πίσω από τα συρματοπλέγματα και τα ηλεκτρικά καλώδια κάθονταν σκελετοί στον ήλιο και έψαχναν για ψείρες. Δεν ξεχώριζες ηλικίες και πρόσωπα, όλοι έμοιαζαν το ίδιο” έγραφε η Αμερικανίδα Μάρθα Γκέλχορν, που από τον Οκτώβριο του 1944 ακολουθούσε τις αμερικανικές δυνάμεις στην κατεχόμενη από τους Ναζί Ευρώπη ως πολεμική ρεπόρτερ. Αρχές Μαΐου του 1945 μπήκε για πρώτη φορά στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου. Με τον πρώτο γύρο βίωσε το απόλυτο σοκ. “Διασχίζαμε το στρατόπεδο από τη μια μέχρι την άλλη άκρη ανάμεσα στις μπαράκες των κρατουμένων και μπήκαμε στο κινητό νοσοκομείο. Στον διάδρομο κάθονταν κι άλλοι αποσκελετωμένοι άνθρωποι. Μύριζε παντού αρρώστια και θάνατος. Οι κρατούμενοι μας παρατηρούσαν ακίνητοι, καμιά έκφραση στα κίτρινα αποστεωμένα πρόσωπα”. Η Γκέλχορν ήταν η σύζυγος του φημισμένου συγγραφέα Έρνεστ Χέμινγουεϊ, που τον παντρεύτηκε το 1941, όχι τόσο επειδή τον είχε ερωτευθεί όσο επειδή τον θαύμαζε. Από την έναρξη του ισπανικού εμφυλίου 1937/1938 έκανε ρεπορτάζ για μεγάλες αμερικανικές εφημερίδες κυρίως από τα παγκόσμια θέατρα πολέμου.

Η Μάρθα Γκέλχορν ήταν γεννημένη για πολεμική ανταποκρίτρια και ακολουθούσε σαν ένα είδος embedded journalist, ενσωματωμένης δημοσιογράφου όπως θα λέγαμε σήμερα, τις κινήσεις του αμερικανικού στρατού στην Ευρώπη. Τον Μάιο του 1945 μπήκε στο απελευθερωμένο Νταχάου. “Αυτό που σκότωσε τους περισσότερους ήταν η πείνα, η εξόντωση από πείνα” ήταν το συμπέρασμά της από τις πρώτες συγκλονιστικές εντυπώσεις της και τις συνομιλίες με κρατουμένους. “Οι άνθρωποι εργάζονταν εξοντωτικά με λίγο φαγητό, και μέσα στις γεμάτες μπαράκες κάθε πρωί ξυπνούσαν με ένα βήμα πιο κοντά στον θάνατο”.

Από το 1933 πέρασαν από το στρατόπεδο 200.000 κρατούμενοι. “Κανείς δεν ξέρει πόσοι από αυτούς στα δώδεκα χρόνια βρήκαν τον θάνατο, αλλά γνωρίζουμε ότι τα τελευταία τρία χρόνια ήταν τουλάχιστον 45.000” έγραφε στα ρεπορτάζ της η Αμερικανίδα δημοσιογράφος. Οι έρευνές της τον Απρίλιο και τον Μάιο του 1945 για τις απάνθρωπες συνθήκες στο Νταχάου, το Τρίτο Ράιχ και τα δεδομένα σε αριθμούς συγκλονίζουν σε τέτοιο βαθμό την έμπειρη ρεπόρτερ, που δεν μπορεί να συγκρατήσει μια δόση κυνισμού. “Μπροστά από τα κρεματόρια, που χώριζε μια λωρίδα πράσινου, υπήρχε σειρά καλοκτισμένων και ευρύχωρων σπιτιών, όπου ζούσαν αξιωματικοί των SS με τις οικογένειές τους, γυναίκες και παιδιά, ευτυχισμένα και ειρηνικά, την ώρα που από τις καπνοδόχους των κρεματορίων έβγαινε στάχτη από καμένη ανθρώπινη σάρκα. Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 1945 εξοντώθηκαν 2.000 στα κρεματόρια, γιατί ήταν πολύ αδύναμοι για να δουλέψουν και δεν έκαναν τη χάρη στα SS να πεθάνουν. Το έκαναν λοιπόν τα SS γι’ αυτούς”.

Ένα πρότυπο στρατόπεδο συγκέντρωσης

Το Νταχάου ήταν το πρώτο στρατόπεδο συγκέντρωσης των Ναζί. Κατ’ εντολήν του Χάινριχ Χίμλερ, υπουργού Εσωτερικών και αρχηγού της Γερμανικής Αστυνομίας, κατασκευάστηκε πολύ κοντά στην ομώνυμη πολίχνη για 5.000 άνδρες κρατούμενους. Το συγκεκριμένο στρατόπεδο απετέλεσε πρότυπο για όσα έμελλε να ακολουθήσουν, ακόμη και για το στρατόπεδο εξόντωσης του Άουσβιτς/Μπιρκενάου, χάρη στον πρώτο διοικητή που ήταν ο Τέοντορ Άικε, φανατικός Ναζί και αξιωματικός των SS. Τα ξύλινα παραπήγματα χτίστηκαν κατά μήκος μακρών διαδρόμων, που μεταξύ τους είχαν χώρο για προσκλητήρια των φρουρών SS.

Οι πρώτοι κρατούμενοι στο Νταχάου ήταν πολιτικοί κρατούμενοι, αντίπαλοι του καθεστώτος, συνδικαλιστές, σοσιαλδημοκράτες, κομμουνιστές, ομοφυλόφιλοι αλλά εν μέρει και συντηρητικοί πολιτικοί. Αργότερα ακολούθησαν εγκληματίες, μάρτυρες του Ιεχωβά, Σίντι και Ρομά, χριστιανοί με πολιτική δράση και Εβραίοι. Ο Άικε με στρατιωτικά γυμνάσια και με απάνθρωπη αυστηρότητα εξασκούσε τους φύλακες SS σε βασανιστήρια, στη χρήση απάνθρωπης βίας και τους μάθαινε μεθόδους εξόντωσης. “Χρειάζομαι μόνο σκληρούς και αποφασισμένους άνδρες των SS, οι μαλακοί δεν έχουν

Phoca PDF

θέση σε μας", έλεγε.

Όταν το πρωινό της 29ης Απριλίου του 1945 οι κρατούμενοι σέρνονταν στο χώρο του προσκλητηρίου, με κατάπληξη είδαν ότι οι SS, σε έναν από τους πύργους παρατηρητηρίου, είχαν υψώσει λευκή σημαία. Μεγάλος αριθμός είχε εγκαταλείψει το στρατόπεδο και είχε πάρει το δρόμο της φυγής. Όσοι απέμειναν προσπαθούσαν με πολυβόλα να κρατήσουν υπό έλεγχο τους κρατούμενους. Φήμες ότι κάτι επρόκειτο να γίνει, διαδόθηκαν σαν αστραπή. Ήταν και το προτελευταίο στρατόπεδο που απελευθερώθηκε από τις συμμαχικές δυνάμεις.

Στις 30 Απριλίου του 1945 οι Αμερικανοί έμπαιναν στο Μόναχο, εκεί όπου οι Ναζί, με το κτίριο του Φίρερ και τα κεντρικά γραφεία του ναζιστικού Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος NSDAP, είχαν εγκαταστήσει την «Πρωτεύουσα του Κινήματος», όπως την αποκαλούσαν χαρακτηριστικά. Λίγο αργότερα διέρρευσε η πληροφορία ότι ο Χίτλερ με την Εύα Μπράουν αυτοκτόνησαν στο μπούνκερ στο Βερολίνο. Οι τελευταίες μεταφορές κρατούμενων από το στρατόπεδο στο Μίλντορφ, κοντά στο Μόναχο, έγιναν αρχές Μαΐου από Αμερικανούς στρατιώτες. Στις 8 Μαΐου η ναζιστική Γερμανία συνθηκολόγησε άνευ όρων, ο πόλεμος είχε τελειώσει οριστικά.

Χάικε Μουντ

Επιμέλεια: Ειρήνη Αναστασοπούλου

ΠΗΓΗ: DW.com, 28.4.2020

Phoca PDF